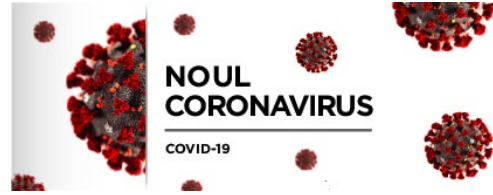

Rescrie Covid-19 dreptul concurenței în Republica Moldova?

Cu cât avansăm spre sfârșitul stării de urgență în Republica Moldova – 15 mai 2020, cu atât e mai clar că măsurile de suprimare a răspândirii Covid-19 sunt probabil (și involuntar desigur) și măsuri de suprimare a economiei și dezvoltării concurenței libere în țară.

Pe nepregătite, Consiliul Concurenței a devenit un "asistent" dar și "medic" cheie la îngrijirea sănătății economiei naționale.

➤ Acțiunile Consiliului Concurenței și ale altor autorități aproape lipsesc

Spre deosebire de alte țări (unde au fost permise *coordonări de comportament* dintre competitori – vedem [exemplul României](#) – sau oferite *ajutoare de stat* – iarăși, vedem [exemplul României](#) unde se permite emiterea garanțiilor de stat pentru întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM)), în Republica Moldova s-a intervenit foarte timid în domeniul protecției concurenței și, în general, pentru susținerea întreprinderilor.

Ce s-a făcut:

Consiliul Concurenței nu a emis vreun comunicat prin care să declare că ar avea o abordare relaxată cu privire la anumite inițiative ale întreprinderilor de a coopera în perioada de criză. Acesta doar a publicat câteva noutăți pe pagina sa web prin care a anunțat:

- (i) monitorizarea sporită a pieței tuturor mărfurilor social importante, care sunt cele conform Hotărârii Guvernului 774/2016 (anunț din [23 martie 2020](#)) – menționăm, în context, că la 26 martie 2020, Guvernul a suplimentat lista produselor social importante cu 3 categorii noi de produse: măști medicale, mănuși medicale, produse biocide (dezinfectanți medicali). Astfel, aceste produse pot avea adaos comercial de până la 20% doar;
- (ii) monitorizarea sporită a pieței produselor petroliere, unde prețurile preconizau să scadă (anunț din [24 martie 2020](#));
- (iii) monitorizarea sporită a pieței produselor alimentare (anunț din [2 aprilie 2020](#)).

Ce s-ar putea face:

Pentru perioada imediat următoare, ar fi oportună elaborarea de către Consiliul Concurenței a unor explicații/linii directorii cu privire aplicarea ajutoarelor de stat compatibile (articolul 4 al Legii 139/2012). Acum este mai necesar decât oricând, mai ales ținând cont de măsurile de susținere luate de:

- Comisia pentru Situații Excepționale (**CSE**) – amânarea declarării și achitării impozitului pe venit pentru unele întreprinderi (pct. 26 din Dispoziția nr.3) și acordarea unor subvenții (pct.6 din Dispoziția nr.16); și
- Guvern și Parlament – proiectul de lege privind măsurile de susținere a activității de întreprinzător în contextul situației epidemiologice (detalii [aici](#)).

➤ Aplicarea Legii 183/2012 și celorlalte reglementări concurențiale nu este limitată

Deși CSE ar putea impune anumite măsuri cu caracter excepțional, menționăm că în prezent *nu există derogări de la aplicarea regulilor de concurență*. Deci, ca și mai înainte, este necesar ca întreprinderile să adopte un *comportament independent pe piață*.

Mai jos am listat principalele reguli ce trebuie respectate de orice întreprindere (rezidentă sau străină) care cade sub incidența legislației concurențiale a Republicii Moldova.

Acordurile anticoncurențiale:

Ca și mai înainte, nu sunt permise acordurile de cartel dur, acestea prezumându-se că împiedică, restrâng sau denaturează concurența, prin obiectul lor – adică prin (i) fixarea prețurilor de vânzare a produselor către terți; (ii) limitarea producției sau a vânzărilor; (iii) împărțirea piețelor sau a clienților; sau (iv) participarea cu oferte trucate la licitații sau la alte forme de concurs de oferte.

Menționăm că sunt totuși permise anumite forme de colaborare pentru sporirea eficienței aprovizionării cu produse de bază și asigurării unei distribuții echilibrate a acestora. Astfel de colaborări trebuie însă să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: (a) să contribuie la îmbunătățirea producerii sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic; (b) să asigure consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut; (c) să nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sînt indispensabile pentru atingerea obiectivelor menționate la lit.a) și b); și (d) nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.

Abuzurile de poziție dominantă:

Ca și mai înainte, acestea nu sunt permise, iar Consiliului Concurenței a reiterat acest lucru în comunicatele din [17 martie 2020](#) și [23 martie 2020](#). Astfel, în mod special, rămân a fi nepermise:

- a) majorarea excesivă și nejustificată a prețurilor sau impunerea unor condiții inechitabile de tranzacționare;
- b) aplicarea unui tratament discriminatoriu între clienți sau furnizori pentru care în mod obișnuit s-ar aplica termeni și condiții comerciale similare;
- c) practicarea unor prețuri excesive sau a unor prețuri de ruinare în scopul înlăturării concurenților;
- d) exploatarea stării de dependență economice a partenerilor comerciali;
- e) refuzul nejustificat de a mai contracta/aproviziona anumiți parteneri comerciali;
- f) ruperea unei relații contractuale stabilite anterior pe piața relevantă pentru singurul motiv că partenerul refuză să se supună unor condiții comerciale nejustificate;
- g) condiționarea încheierii contractelor de acceptare de către partenerii comerciali a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau conform uzanțelor comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte (legarea produselor).

Concurență neloială:

Ca și mai înainte, nu este permisă:

- a) publicarea unei publicități ce ar răspândi informații false despre produsele sale, ce ar crea o situație mai favorabilă comparativ cu concurenții săi;
- b) forțarea partenerului comercial la rezilierea contractului cu concurentul său;
- c) deturnarea clientelei concurentului;
- d) acțiuni ce ar crea confuzie cu întreprinderea, produsele sau activitatea economică a concurentului.

Interdicțiile respective sunt specifice și pentru magazinele de tip online. Spre exemplu, [Ebay](#) a blocat comercializarea unor produse medicale și de echipament medical, [Amazon](#) blochează comercializarea produselor ce încalcă politicile interne.

Concentrările economice:

Spre deosebire de alte țări (unde inițial s-a recomandat depunerea notificărilor doar în caz de urgență și doar electronic – vedem [exemplul Austriei](#)), în Republica Moldova activitatea Direcției Concentrări Economice, și termenele de procedură aplicabile notificărilor în examinare, nu este afectată.

Cu privire la viitoarele notificări totuși, ținând cont de faptul că deși Consiliul Concurenței are 30 de zile pentru a adopta în Plen o decizie prin care declară concentrarea economică compatibilă cu mediul concurențial, pentru că acest termen începe se curgă de la primirea notificării complete, admitem că datorită provocărilor cauzate de pandemie, Consiliul Concurenței ar putea să ceară informație suplimentară astfel lungind termenele de autorizare a concentrărilor.

- **Activitatea Consiliul Concurenței, inclusiv efectuarea controalelor, este limitată**

Deși încă de pe 17 martie 2020, au fost sistate activitățile de relații cu publicul la sediu, iar mai apoi, întreaga activitate a Consiliului Concurenței a fost întreruptă prin Dispozițiile CSE nr. 6 (pct. 3) și nr. 14 (pct.1); din 24 aprilie 2020, Consiliul Concurenței preconizează să reia lucrul. Acesta probabil va interacționa preponderent în regim on-line sau prin telefon.

În plan comparat, practica trecerii de la comunicarea scrisă la cea prin email a fost adoptată și de alte autorități de concurență, de exemplu în Canada, de pe 18 martie 2020, [Comisarul pentru Concurență a indicat](#) că scrisorile pe hârtie vor fi înlocuite cu email-uri.

Controale:

De rând cu controalele efectuate de alte autorități, până pe 1 iunie 2020, Consiliul Concurenței nu va efectua controale decât în legătură cu obiectele de control exceptate de la moratoriu instituit prin Dispoziția nr. 3 a CSE. Aceste controale (sau inspecții în termenii Legii 183/2012) pot fi:

- (i) la cererea consumatorilor, în cazul prezentării informațiilor veridice despre încălcarea legislației (pct.25(4)g) din Dispoziție);
- (ii) cu aprobarea Cancelariei de Stat, la cererea Consiliului Concurenței dacă securitatea economică a statului poate fi afectată (pct.25(5) și (8) din Dispoziție); și
- (iii) în cazurile controlului modului de formare și aplicare a prețurilor (pct.25(7) din Dispoziție).

Consiliul Concurenței poate, de asemenea, exercita și alte măsuri de supraveghere a respectării legislației concurențiale și a celei de publicitate. El poate, în principal, expedia solicitări de informație sau deschide investigații din oficiu sau la plângere.

Curgerea termenelor:

Probabil în perioada stării de urgență Consiliul Concurenței va avea activitatea în mare parte orientată către activități de bază pentru prezervarea economiei naționale și a liberei concurențe. Aceasta mai ales ținând cont de faptul suspendării curgerii (sau începerii curgerii), pe durata stării de urgență, a termenelor de prescripție și termenelor de decădere, de orice fel.

Deși formulat incert, suntem de acord cu [poziția Consiliului Concurenței](#) că pct.8 din Dispoziția nr. 1 a CSE trebuie să se aplice și anumitor termene relevante din concurență (e.g. prescripțiile pentru aplicarea sancțiunilor, dreptul companiilor investigate de a prezenta obiecții la rapoarte), în particular, în virtutea faptului caracterului administrativ al acestora (art.60 et seq din Codul Administrativ 116/2018).

Sugestii pentru relațiile cu publicul:

Ținând cont de tendințele tot mai pronunțate de distanțare fizică necesară până la găsirea unui vaccin împotriva Covid-19, ar fi binevenită îmbrățișarea de către Consiliului Concurenței a modalității de lucru on-line. De exemplu consultările prealabile sau interviuarea persoanelor ar putea fi făcută prin utilizarea mijloacelor tehnologice (Skype Meet, Zoom etc). Tot prin aceste aplicații ar putea fi oferit accesul la materialele raportului de investigație (e.g. prin opțiuni de partajare a ecranului în cadrul video-conferinței). Procesele-verbale ale unor astfel de măsuri procedurale ar putea fi făcute în baza înregistrării video-conferinței (e.g. prin activarea opțiunii de „înregistrare/recording”).

Aceste practici de folosire a tehnologiilor sunt acreditate și de legea în vigoare – potrivit art. 7 din Legea 1069/2000 cu privire la informatică, informatizarea societății constituie un obiectiv strategic de prim ordin; la fel, potrivit art. 18(1) din Legea 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, *autoritățile publice, persoanele fizice și persoanele juridice au dreptul să creeze, în limitele competenței și în conformitate cu legislația privind evaluarea conformității, tehnologii informaționale, sisteme și rețele informaționale pentru asigurarea activității proprii și prestarea de servicii informaționale.*

Mai mult, la [8 aprilie 2020](#), Rețeaua Internațională de Concurență (unde noi suntem membri din iunie 2007) a recunoscut indirect că autoritățile de concurență pot emite linii directorii cu privire la schimbări procedurale și operaționale, cu recomandarea ca acestea să fie clare, transparente și publicate în timp util.